

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 14/08-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 16. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť L. R., T., zastúpeného advokátkou JUDr. B. N., K., za účasti K. Š., P. D., Ing. Š. O., MUDr. T. P., G. M., PaedDr. L. I., Mgr. V. Sz., Ľ. K., L. L., A. L., I. H., Ing. K. D. a Mgr. D. Sz. pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov Mestského zastupiteľstva mesta T. konaných 2. decembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. R. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2006 doručená sťažnosť, ktorá bola doplnená 17. januára 2007, 17. septembra 2007 a 31. januára 2008, L. R., T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. B. N., K., ktorá smeruje proti K. Š., P. D., Ing. Š. O., MUDr. T. P., G. M., PaedDr. L. I., Mgr. V. Sz., Ľ. K., L. L., A. L., I. H., Ing. K. D. a Mgr. D. Sz. (ďalej len „zvolení poslanci“) pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb do Mestského zastupiteľstva mesta T. (ďalej len „mestské zastupiteľstvo“) konaných 2. decembra 2006.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že:

„Dňa 2. 12. 2006 sa konali voľby do orgánu miestnej samosprávy. Ich výsledky boli komisiou potvrdené dňa 3. 12. 2006 a k oznámeniu spôsobom obvyklým došlo dňa 4. 12. 2006. Vo volebnom obvode č. 4 - T., boli v zápisnici miestnej volebnej komisie uvedení ako zvolení kandidáti, T. P., MUDr. - NK, G. M. - NK, L. I., PaedDr. - NK, V. Sz. - NK, L. K. - NK, A. L. - NK. Týmto kandidátom bolo vydané aj osvedčenie o zvolení podľa § 49 zák. č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

Uvedení kandidáti neboli riadne zvolení, pretože v priebehu volieb došlo k manipulácii s hlasovacími lístkami, ktorých úprava sa uskutočňovala (formou kolotoču) mimo volebných miestností a tiež na základe letáčika s portrétom a číselným označením kandidátov, ktorých mali voliči krúžkovať. Takýto letáčik bol, okrem iných nájdený aj podpredsedníčkou volebnej komisie pani E. H. v priebehu sčítavania hlasov vo volebnom okr. č. 8 v T. (...). Táto skutočnosť sa na pokyn predsedu volebnej komisie pána E. P. do zápisnice okrskovej komisie nepodchytila.

Ovplyvňovanie voličov bolo pripravované primátorom Mgr. L. D. (vo voľbách kandidát na primátora) za spolupráce so štatutárnymi zástupcami občianskych združení (rómske) so sídlom v T. K ovplyvňovaniu voličov nezákonným spôsobom zo strany uvedeného kandidáta dochádzalo aj počas predvolebnej kampane a tiež v čase konania volieb. Na základe jeho usmernenia sa rozdávali uvedené letáčiky v tesnej blízkosti volebných miestností v okrskoch 3 až 8, volebného obvodu č. 4.“

Dňa 17. januára 2007 sťažovateľ sťažnosť doplnil o právne zastúpenie a za účastníkov konania označil zvoleného primátora mesta T. a trinásť zvolených poslancov; za vedľajších účastníkov označil miestnu volebnú komisiu v T., okrskovú volebnú komisiu č. 8 v T. a obvodnú volebnú komisiu v R.

Ďalej uviedol:

„Sťažovateľ kandidoval vo voľbách do mestského zastupiteľstva mesta T., konaných dňa 02. 12. 2006, na funkciu poslanca, ako nezávislý kandidát a získal viac ako 10 % odovzdaných hlasov, a to na základe spracovanej zápisnice miestnej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách do mestského zastupiteľstva v počte hlasov 390, oproti

protikandidátom uvedeným ako účastníci konania pod poradovými číslami 2 až 14 v tomto podaní. (...)

Sťažovateľ vyčíta nezákonnosť pri riadnom zvolení všetkých kandidátom na post poslancov mestského zastupiteľstva, pretože v priebehu volieb došlo k manipulácii s hlasovacími lístkami, hlavne v prospech kandidátov pod por. číslami 1., 5., 6., 8., 9., 11. a 13., ktorých úprava sa uskutočňovala (formou kolotoču) mimo volebných miestností a tiež na základe letáčika s portrétmi a číselným označením kandidátov, ktorých mali voliči krúžkovať, čo bolo tiež dôsledkom zmanipulovania hlasovania voličov, čo je v rozpore s ustanoveniami § 31 cit. zák. č. 346/1990 Zb. Takýto letáčik bol okrem iných nájdený aj podpredsedníčkou okrskovej volebnej komisie pani E. H., v priebehu sčítavania hlasov vo volebnom okrsku č. 8 v T. (...). Táto skutočnosť sa do zápisnice tejto okrskovej volebnej komisie (ďalej len OVK) nepodchytila, nakoľko tam prítomná zapisovateľka okrskovej volebnej komisie Mgr. M. Cs. (ako ved. Správneho oddelenia MsÚ, vymenovaná primátorom) svojvoľne rozhodla, že hlasovací lístok je neplatný, o čom zrejme úmyselne neinformovala ani predsedu tejto OVK pána E. P. ani ostatných členov tejto komisie a ani miestnej volebnej komisie. Preto má sťažovateľ za to, že v uvedenom prípade došlo k porušeniu ustanovení §§ 37 a 38 zák. č. 346/1990 Zb. Tiež má sťažovateľ za to, že zapisovateľka okrskovej volebnej komisie p. Mgr. M. Cs. plnila svoje úlohy nad rámec úloh daných jej §-om 11a ods. 1 (...), čím zámerne tiež znemožňovala predsedovi tejto OVK plniť úlohy okrskovej volebnej komisie tak, ako je to nevyhnutné podľa § 28 cit. zák. (...)

Podstatu volebnej sťažnosti vidí sťažovateľ v podozrení pri sčítaní hlasov hlavne v OVK a následne v miestnej volebnej komisii odovzdaných vo voľbách do orgánov miestnej samosprávy mesta T. na post poslancov mestského zastupiteľstva mesta T. (§§ 37, 38 zák. č. 346/1990 Zb.), keď úmyselne bolo zapisovateľkou OVK. p. Mgr. M. Cs. rozhodnuté a zrealizované, že jeden hlasovací lístok je neplatný.

Ďalej podstatu volebnej sťažnosti vidí tiež sťažovateľ v tom, že v čase konania volieb a najmä v súvislosti s hlasovaním voličov (§§ 31, 32 zák. č. 346/1990 Zb.), t. j. dňa 02. 12. 2006 v čase od 08.00 hod. do 17.30 hod. bola naďalej aj napriek moratóriu (§ 30 ods. 2 zák. č. 346/1990 Zb.), vedená nezákonná kampaň ovplyvňovaním priebehu volieb v T., a to na základe osobnej asistencie protikandidáta na poslanca p. G. M., ako účastníka tejto sťažnosti v 9. rade ako aj p. Mgr. L. D., ako účastníka tejto sťažnosti v 1. rade.“

Predmetnú nezákonnú kampaň zabezpečovali štatutárni zástupcovia občianskych združení Rómov: B. T., A. I., B. H. a J. K.

Ďalšia skupina občanov: J. K., R. K., O. K., E. R. a maloletý B. mali voličom rozdávať lístky „s fotkami a číslami protikandidátov uvedených v tejto sťažnosti pod por. č. 1., 5., 6., 8., 9., 11. a 13.“ a tiež pozvánky „na volebný guláš“.

L. Sz. a Z. V. mali červeným autom značky SEAT, ktoré vlastní rodina D., rozvážať „mikulášske balíčky pre voličov - dôchodcov a ostatných občanov na sídlisku Juh“.

Sťažovateľ navrhuje vypočúť osoby (13), ktoré mali byť svedkami ovplyvňovania volebnej kampane a usmerňovania hlasovacích aktivít pred volebnými miestnosťami.

Sťažovateľ uviedol, že „považuje porušenie priebehu volieb a zisťovanie ich výsledkov pri sčítaní hlasov a podpisovaní zápisnice, v ktorej boli evidentne prepisované údaje o poradí náhradníkov - kandidátov za také závažné, že by mohli viesť k vyhláseniu volieb za neplatné“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd „vydal nález, ktorým napadnutý výsledok volieb vo voľbách do mestského zastupiteľstva mesta T. a volieb primátora mesta T., konaných dňa 2. decembra 2006, zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb vo volebnom obvode 04, vo voľbách do mestského zastupiteľstva v meste T., zo dňa 03. 12. 2006 a v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v meste do mestského zastupiteľstva a primátora mesta, v meste T., zo dňa 03. 12. 2006, ktorými boli za poslancov mestského zastupiteľstva zvolení: K. D., Ing., P. D., I. H., L. I., PaedDr., L. K., L. L., A. L., G. M., Š. O., Ing., MUDr. T. P., K. Š., V. Sz., Mgr. zrušuje,

alebo:

ktorým voľby do mestského zastupiteľstva mesta T. a volieb primátora mesta T., konaných dňa 2. decembra 2006, ktorých výsledok je zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb vo volebnom obvode 04, vo voľbách do mestského zastupiteľstva v meste T., zo dňa 03. 12. 2006 a v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v meste do mestského zastupiteľstva a primátora mesta, v meste T., zo dňa 03. 12. 2006, ktorými boli za poslancov mestského zastupiteľstva zvolení: K. D., Ing., P. D., I. H., L. I.,

PaedDr., E. K., L. L., A. L., G. M., Š. O., Ing., MUDr. T. P., K. Š., V. Sz., Mgr. vyhlasuje za neplatné“.

V doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 17. septembra 2007 sťažovateľ uviedol, že napáda voľby všetkých zvolených poslancov (13), ale osobitne „protikandidátov pod por. č. 5., 6., 8., 9., 11. a 13.“. Ďalej sťažovateľ uviedol, že on sám kandidoval za poslanca a že nemôže napadnúť voľbu primátora, hoci táto bola poznačená rovnakými nedostatkami ako voľby poslancov.

Na základe výzvy ústavného súdu sťažovateľ objasnil, v čom spočíva úprava volebného lístka mimo volebnej miestnosti tzv. „kolotočom“. V tomto prípade jeden z voličov vhodí do urny prázdnu obálku a čistý volebný lístok prinesie mimo volebnej miestnosti, kde dôjde k jeho úprave, a každý nasledovný volič už má upravený volebný lístok.

Na základe opätovnej výzvy (po uplynutí lehoty stanovenej na doplnenie sťažnosti) sťažovateľ v podaní doručenom ústavnému súdu 31. januára 2008 uviedol, že v petite opomenul doplniť meno protikandidáta Mgr. D. Sz. a že neústavnosť a nezákonnosť volebného aktu sa diala „aj v iných okrskoch a nielen v okrsku č. 8“.

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Ústavný súd pri prerokovaní sťažnosti na neverejnom zasadnutí podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) preskúmal, či táto spĺňa všeobecné a osobitné náležitosti návrhu podľa § 20, § 59 a § 60 citovaného zákona, a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namietal neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov v meste T..

Pri rozhodovaní vo veci ústavný súd vychádzal zo sťažnosti a z jej doplnení, zo zápisnice miestnej volebnej komisie v obvode č. 4, ako aj zo zápisnice mestskej volebnej komisie v meste T., oboznámil sa so spisom Okresného riaditeľstva Policajného zboru v R., Úradu justičnej a kriminálnej polície – oddelenia skráteného vyšetrovania (ďalej len „polícia“) sp. zn. ČVS: ORP-2367/2-OSV-RS-2006, pričom zistil nasledovný skutkový stav:

V obvode miestnej volebnej komisie č. 4 sa volebný akt vykonal v šiestich okrskoch, kde bolo zapísaných 4 775 voličov a počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby poslancov bol 2 783. V tomto volebnom obvode malo byť zvolených 10 poslancov.

Sťažovateľ získal 390 hlasov a umiestnil sa na 15. mieste medzi náhradníkmi, celkovo na 25. mieste. So získaným počtom hlasov (390) dosiahol väčší počet hlasov ako 10 % z celkového počtu hlasov požadovaných pre kandidáta ustanovením § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Zo zápisnice mestskej volebnej komisie vyplýva, že v meste T. bolo vytvorených deväť volebných okrskov v štyroch volebných obvodoch, pričom počet osôb zapísaných v zoznamoch voličov bol 6 415, počet platných hlasovacích lístkov bol 3 786 a zvolených bolo 13 poslancov. Na 13. mieste s počtom hlasov 570 bol zvolený Sz. D. (rozdiel platných hlasov medzi ním a sťažovateľom bol 180).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb všetkých poslancov, ale najmä poslancov zvolených v obvode č. 4, kde boli voľby vykonávané v okrskoch č. 3, 4, 5, 6, 7 a 8. Porušenie zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“) spája najmä s okrskom č. 8, kde zapisovateľka tejto volebnej komisie mala rozhodnúť, že jeden hlasovací lístok je neplatný.

Zápisnicu miestnej volebnej komisie č. 4 podpísalo všetkých sedem jej členov bez pripomienok. V prílohe tejto zápisnice sa nachádza záznam spísaný s P. P., T., ktorý predložil pozvánku na pohostenie so stravným lístkom v hodnote 50 Sk, ktorý dostal pred volebnými miestnosťami okrskov č. 7 a č. 8, spolu s lístkom, na ktorom boli uvedení kandidáti na post poslancov mestského zastupiteľstva a na primátora mesta.

Tento podnet sa stal aj oznámením o trestnom čine, ktoré preverovala polícia v konaní ako podozrenie z prečinu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 ods. 1 Trestného zákona.

Zo spisu vyplýva, že všetky doklady, ktoré boli ústavnému súdu predložené, boli aj podkladom na vykonanie vyšetrovania políciou.

V priebehu tohto konania boli vypočutí aj svedkovia, výsluch ktorých ústavnému súdu navrhoval sťažovateľ.

Uznesením policajného orgánu sp. zn. ČVS: ORP-2367/2-OSV-RS-20016 z 5. decembra 2006 bolo odmietnuté oznámenie podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku z dôvodu, že nie je podklad na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku (odloženie veci pre neúčelnosť trestného stíhania).

Oznámenie o podozrení z trestného činu malo spočívať v tom, že dochádzalo k rozdávaniu letákov súvisiacich s komunálnymi voľbami, a to v spojení s pozvánkou na rómsku zábavu.

Vo veci boli vypočutí svedkovia J. M., O. K., E. R. a R. K., ktorí priznali, že rozdávali pozvánky na rómske oslavy, ktoré dostali od štatutárnych zástupcov jednotlivých občianskych združení, avšak popreli, že by rozdávali aj propagačný materiál ku komunálnym voľbám.

Z výpovede B. T., vedúceho Občianskeho združenia C., T., A. I., vedúceho Občianskeho združenia S., T., a B. H., splnomocnenej štatutárnej vedúcej Občianskeho združenia P., T., vyplynulo, že uzavreli dohodou na usporiadanie rómskej oslavy pre svojich zamestnancov ako poďakovanie za odvedenú prácu. Pozvánky na akciu rozdávali osobne alebo prostredníctvom poverených zástupcov, pričom z ich strany neboli povereným osobám odovzdané žiadne materiály týkajúce sa komunálnych volieb v T. Oslavy organizovali z vlastných prostriedkov a nebola podporovaná žiadna osoba, ktorá by kandidovala za poslanca alebo primátora mesta T.

Keďže poverený príslušník Policajného zboru nezistil naplnenie skutkovej podstaty prečinu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 ods. 1 Trestného zákona, vec odmietol podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku.

Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 15. decembra 2006.

Po zhodnotení skutočností vyplývajúcich zo sťažnosti a z jej doplnení, z volebnej dokumentácie, ako aj zo spisu polície, plénum ústavného súdu dospelo k záveru, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd vo volebných veciach už viackrát zaujal stanovisko, že voľby sú pravidelným prostriedkom obnovovania verejnej moci obyvateľmi (PL. ÚS 18/99).

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva.

Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku ústavy zaručené, znamená právo všetkých občanov v štáte, ktorí dosiahli vekovú hranicu, svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo), ako aj mať možnosť prístupu k zvoleniu za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Volebné zákonodárstvo zaručuje, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je ich realizácia v súlade so všetkými právnymi predpismi upravujúcimi voľby do samosprávy obcí (PL. ÚS 34/99).

Nezákonnosti zistené v priebehu volieb do orgánov samosprávy obcí musia byť v príčinnej súvislosti s takými následkami porušenia práv, ktoré v konečnom dôsledku majú za následok aj porušenie ústavného volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 21/94).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy. Podľa tohto článku ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 50/99 a iné).

Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona je schopné vyvolať nevyhnutne neplatnosť volieb.

Ústavný súd každý prípad posudzuje osobitne, pričom prihliada na účel a zmysel volebného zákona, ako aj dodržiavanie princípov právneho štátu.

Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré spochybňuje dosiahnuté výsledky vo voľbách a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosti o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Sťažovateľ namietal uznanie neplatnosti jedného volebného lístka v okrskovej volebnej komisii č. 8, ktoré však vzhľadom na dosiahnutý rozdiel v počte získaných hlasov samo osebe nie je spôsobilé zmeniť dosiahnutý výsledok volieb.

Výsledky policajného vyšetovania preskúmalo plénum ústavného súdu z hľadiska kritérií ústavy a volebného zákona, pričom nezistilo ich porušenie.

Na ostatné tvrdenia sťažovateľa týkajúce sa činnosti občianskych aktivistov v priebehu volieb bolo vykonané rozsiahle dokazovanie orgánmi polície, ktoré nepreukázalo, že sa skutočne realizovalo ovplyvňovanie slobodnej súťaže politických síl spôsobom, ktorý naznačil v sťažnosti a jej doplneniach.

Ústavný súd na základe uvedeného sťažnosť vyhodnotil tak, že sťažovateľom uvádzané skutočnosti nemajú charakter, ktorý by viedol k uplatneniu námietky neústavnosti a nezákonnosti volieb a k prijatiu veci na ďalšie konanie.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú už pri jej predbežnom prerokovaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2008